

SORAINEN

Looduskaitsetised
piirangud ja
looduskaitse
korraldamise õiguslik
pool

Britta Retel, vandeadvokaat

26. veebruar 2026

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

Looduskaitse korraldamise õiguslik raamistik

- 1. Põhiseadus
- 2. EL määrused; EL direktiivid
- 4. Looduskaitse seadus, aga ka haldusmenetluse seadus, metsaseadus, ehitusseadustik jne
- 5. Vabariigi Valitsuse ja ministri määrused
 - kaitse-eeskirjad;
 - keskkonnaministri määrus kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise korra kohta
 - muud määrused
- 6. Kaitsekorralduskavad/liikide tegevuskavad (ei ole õigusaktid)
- 7. Haldusotsused

Näide – kanakulli püsielupaik (otsus 3-23-818)

- Eramaale moodustati püsielupaik (PEP). Keelati majandustegevus, loodusvarade kasutamine ning telkimine.
- Probleem: Alal ei olnud kanakull aastaid pesitsenud. Üks pesa oli hävinenud. Liigi tegevuskava kohaselt tulnuks elupaik hoopis arhiveerida.
- Riik: ekspertiisi ja varasemate seireandmete põhjal on ala esinduslikkuse ja liigikaitse seisukohalt oluline elupaik.
- Kohus: maaomaniku õigust riivati ebaproportsionaalselt. PEPi ei olnud tegelikel andmetel ja kaalutlustel vajalik.
- Kui pesa on hävinenud või aastaid asustamata, peab riik väga selgelt põhjendama, miks rakendada kõige rangemat kaitsekorda.

Analüüs „Dereguleerimine ning looduskaitsetised piirangud – rahvusvaheline võrdlus ja ettepanekud Eestile”

DEREGULEERIMINE NING LOODUSKAITSELISED PIIRANGUD METSADE MAJANDAMISEL – RAHVUSVAHELINE VÕRDLUS JA ETTEPANEKUD EESTILE

SORAINEN

Riigikantselei tellis ligi 15 000 euro eest salaanalüüsi, kuidas vähem loodust kaitsta (20)

15.11.2025, 09:00
Riigikantselei tellitud Soraineni „salaanalüüsis” soovitatakse leevendada metsa majandamist takistavaid piiranguid (150)

Loost leiab viite Soraineni analüüsi täistekstile

Miks analüüs telliti?

- Analüüsi eesmärk oli anda otsuste tegemiseks sisend Riigikantseleile ja efektiivsuse ning majanduskasvu nõukojale.
- 2025. aastal esitasid ettevõtjad nõukojale kokku 742 ettepanekut seoses majanduse elavdamise ja bürokraatia vähendamisega.
- Mitmed ettepanekud puudutasid metsandusega seotud piiranguid.
- Analüüsi tellimise ajendiks oli asjaolu, et praktikas on ilmnenud raskusi maaomanike õiguste, riigi keskkonnakohustuste ja EL nõuete tasakaalustamisel.

Efektiivsuse ja majanduskasvu nõukojale tehtud ettepanekud						Algv
Ettepanekud	☐ nõukojas heaks kiidetud	Ettepanekute arv	mh unikaalseid	Esitaja	Vastutav minister	
looduskaitse	X →	14	10	All	All	
Asendada looduskaitseaduses termin „sadamaehitise” mõistega „sadama-ala”. Sõnastada samas seaduses, et sadamaalale ei kohaldu ehituskeeluvöönd.				Advokaadibüroo RASK	taristuminister	
Jätkata looduskaitsealistes piiranguvööndites väikeste kuni 2 ha suuruste lageraielankidega metsade uuendamist				Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit, Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Jätkata looduskaitsealistes piiranguvööndites väikeste kuni 2 ha suuruste lageraielankidega metsade uuendamist.				Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Kaotada turberaie tegevusreeglid (aegjärgse raie järgne miinimumtäius) metsa- ja looduskaitseaduses.				Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Loobuda NATURA alade piiranguvööndites keskkonnamõjude hindamisest ning lubada majandamine looduskaitseaduse ja kaitse-eeskirja normide alusel.				Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Lubada looduskaitsealistes piirangutega aladel kuni 2 hektari suurused lageraiad.				Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Maksta looduskaitsealisi hüvitisi automaatselt.				Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Mitte kehtestada looduskaitseaduses Natura 2000 võrgustikes piiranguvööndites raiekeeldu				Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit, Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Mitte rakendada majandusmetsades lindude pesitsusrahu, täiendada vastavalt looduskaitseadust				Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit, Eesti Erametsaliit	energeetika- ja keskkonnaminister	
Muuta looduskaitsealistes piirangute eest makstava hüvitise süsteem automaatselt.				Eesti Tööstus- ja Kaubanduse Keskliit	energeetika- ja keskkonnaminister	

Analüüsi metoodika – mida uuriti?

- Analüüsi eesmärk oli saada ülevaade metsakaitsega seotud regulatsioonidest. Eelkõige:
 - kas Eesti rakendab EL miinimumnõudeid rangemalt kui vajalik;
 - kuidas on reguleeritud omandipõhine looduskaitse ja
 - kuidas on Läti, Soome ja Rootsi praktikas tasakaalustatud metsade majanduslik kasutus ja looduskaitse eesmärgid.
- Analüüsi eesmärgist tulenevalt jagunes analüüsi metoodika kaheks – esmalt tuvastasime EL miinimumnõuded ja analüüsisime nende rakendamist ning seejärel võrdlesime omandipõhist looduskaitset ja hüvitamismehhanisme.

Analüüsi kokkuvõte

- Euroopa Liidu õigus ei sätesta niivõrd konkreetseid keelde või käske metsade majandamisel, vaid loob kohustuse tagada raamistiku tulemuslikuks looduskaitseks. Tuleb eristada Natura 2000 alad, rangelt kaitstavate liikide elupaigad ning muud loodusväärtused.
- Võrreldes Läti, Soome ja Rootsi on Eesti piirangud metsade majandamisel suuremad ning hüvitised omandipõhiõiguse ja ettevõtlusvabaduse riivamisel väiksemad.
- Võrdlusriikide praktika põhjal seisnevad kõige olulisemad erinevused rangelt kaitstavate liikide kaitseks vajalike piirangute kehtestamisel, eramaa omaniku kohustustes riiklike eesmärkide saavutamisel ning kompensatsioonimehhanismides.
- Looduskaitse Eestis ei erista riigi- ja eramaad. Piirangud kehtivad ühtviisi kõigile, kuid hüvitusmehhanismid on piiratud ja aeglased, tuginedes peamiselt väga piiratud juhtudel kinnisasja omandamisele.
- Võrdlusriigid rakendavad metsade majandusliku kasutuse ja looduskaitse eesmärkide tasakaalustamisel paindlikke ja koostööpõhiseid lahendusi (vabatahtlikud lepingud).
- Natura aladel ei ole metsade majandamine võrdlusriikides keelatud, kuid eeldab reeglina mõjuhinna.

Näited ettepanekutest

- Täiendada LKS-i selliselt, et uute rangete looduskaitseliste piirangute kehtestamisel tuleb eelistada riigimaad.
- Täiendada LKS-i vabatahtlike lepingute regulatsiooniga.
- Lisada kompensatsioonimeetmetena maade vahetamise võimalus ning ootelepingud.
- Sätestada kaalutusõigus kompensatsiooniks või kinnisasja omandamiseks ka siis, kui piirangud kehtivad vähem kui 50% kinnisasjast.
- Määratleda LKS-is kompensatsioonimenetluse tähtajad.
- Täiendada EELIS-e põhimäärust kohustusega verifitseerida leiukohad ja vaatlusandmed.
- Anda ministriile volitusnorm püsielupaikade moodustamise korra kehtestamiseks.
- Vähendada keelde ja piiranguid kaitsealade kaitse-eeskirjades ja PEP-ide määrustes.
- Kaotada hoiualadel lageraielangi ja turberaielangi maksimaalse suuruse piirang.
- Kaotada kohustuslik KMH metsa raadamise puhul.

Tänan kuulamast!
Küsimusi?